

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 5/2023**

Rīgā, 2023. gada 25. aprīlī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – "Biedrība" vai "LMĒP") Ētikas padome šī gada 4. aprīļa sēdē šādā sastāvā: Ētikas padomes priekšsēdētāja Daiga Sproģe, Ētikas padomes locekļi Aleksandrs Mirlins, Guntars Līcis, Baiba Liepiņa, Anda Rožukalne, Ingemārs Vekteris, Andrejs Mēters (*Aivars Pastalnieks sēdē nepiedalās, bet pirms sēdes rakstiski pauda viedokli par izskatāmo jautājumu*)

konstatē:

[1] Biedrības valde 2023. gada 16. martā saņēma Jehovas liecinieku draudžu savienības (turpmāk – "Sūdzētājs") sūdzību (turpmāk – "Sūdzība") par Latvijas televīzijas raidījuma "Ceturtdā studija" 2022. gada 19. aprīļa sižetu par Jehovas lieciniekiem (turpmāk – Sižets).

[2] Sūdzētājs raksta, ka patiesībai neatbilst Sižetā žurnālistu sniegtā informācija ka "Jebkuras problēmas jehovieši risina savas organizācijas iekšienē, neiesaistot tiesībsargājošas instances – arī tad, ja kāds no nodarījumiem ir smags", "Jehovas liecinieku organizācijā viņi rīko tieslietu komitejas savā organizācijā, lai izskatītu konkrētus gadījumus, piemēram, šo pedofilijas gadījumu". Tāpat Sūdzētājs norāda, ka Raidījuma veidotāji nav izvairījušies no nepārbaudītas informācijas publicēšanas, iegūtā informācija nav kritiski izvērtēta, kā arī Sižetā izmatots sensacionālisms. Sūdzētājs uzskata, ka Sižets, pamatojoties uz nepatiesiem apgalvojumiem, parāda Jehovas lieciniekus ļoti negatīvā gaismā un rada pret viņiem nevajadzīgu neiecietību.

Sūdzētājs norāda, ka Sižetā pārkāpti Ētikas kodeksa punkti:

- 4.1. (Godprātība – nav pieļaujama un ir novēršama nepatiesas, sagrozītas vai maldinošā formā pasniegtas informācijas, pārspilējuma, stereotipizācijas publiskošana un centieni tīši un aizklāti ietekmēt auditoriju. Plašsaziņas medijs pēc iespējas nodrošina šādas informācijas labošanu vai atsaukšanu);
- 4.6.1. (Faktu pārbaude – plašsaziņas mediji izvairās no nepārbaudītas informācijas publicēšanas);
- 4.6.3. (Kritiska attieksme pret avotu – iegūstot informāciju, tā ir kritiski jāizvērtē, ņemot vērā informācijas avota profesionālo, finansiālo vai citu ieinteresētību, kā arī iespējamus interešu konfliktus).

Sūdzētājs lūdz LMĒP pieprasīt no LTV1 kļūdas labojumu un publicēt atvairināšanos.

[3] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja par raidījumu "Ceturtdā studija" saturu atbildīgajai VSIA "Latvijas televīzija" (turpmāk – LTV) skaidrojuma sniegšanai.

[4] LTV paskaidro, ka 2022. gadā jau izskatīja Sūdzētāja iesniegumu un sniedza atbildi, ar ko iepazīstina LMĒP. Atbildē LTV rakstīja: "Sižets tika veidots, pamatojoties uz ziņu portāla TVNET.LV veidoto rakstu sēriju par iespējamiem likumpārkāpumiem reliģiskās organizācijas "Jehovas

liecinieki" darbībā, kā arī ņemot vērā, ka prokuratūra bija sākusi pārbaudi par šīs organizācijas darbības atbilstību likumdošanai. Raidījuma vadītājas Laimas Baumanes izteikums, ko lesniedzējs pieprasa atsaukt, bija viena no ziņu portālā TVNET.LV publicētā raksta atstāstījums, par ko liecina L.Baumanes turpmāk teiktais: "Tā viens no rakstiem tapis par Jāni Folkmani ....." (raksts pieejams: <https://klik.tvnet.lv/7444713/tvnet-peta-kas-patiesiba-notiek-aiz-jehovas-liecinieku-sektas-durvim-jan-a-folkmana-stasts>). Savukārt otru izteikumu, ko lesniedzējs pieprasa atsaukt, Sižetā puda ziņu portāla TVNET.LV žurnāliste Marta Krīgere. Ņemot vērā iepriekšminēto, LTV paskaidro, ka LTV nevar uzņemties atbildību par trešo personu – ziņu portāla "TVNET.LV", ziņu portāla "TVNET.LV" žurnālistes M.Krīgeres un ziņu portālā "TVNET.LV" publicēto rakstu autoru sniegto informāciju. Līdz ar to LTV iesaka lesniedzējam visas pretenzijas par izteikumiem vērst pret ziņu portāla "TVNET.LV" redakciju, žurnālisti M.Krīgeri un ziņu portālā "TVNET.LV" publicēto rakstu autoriem."

[5] Biedrības valde 2023. gada 30. martā Sūdzību nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

secina:

[6] Ētikas padome jau iepriekš, 2022. gada novembrī bija skatījusi Sūdzētāja iesniegumu par portāla TVNET publikācijām, uz ko atsaucas Sižets, saņēmusi TVNET skaidrojumu, un sniegusi Sūdzētājam viedokli.

[7] Izvērtējot šo informāciju, LMĒP Ētikas padome jau 2022. gadā atbildēja Sūdzētājam, ka TVNET publikāciju veidošanā intervētie cilvēki pauduši savu viedokli par draudzē piedzīvoto un jau esot ārpus draudzes. Tāpat publikāciju kontekstā bijis būtiski, ka lielu Sūdzētāja iesniegumā minēto publikāciju daļu veido bijušo organizācijas dalībnieku personiskās pieredzes raksturojums, secinājumi un viedokļi – šiem cilvēkiem ir neapstrīdamas tiesības paust savu viedokli un izvēlēties veidu, kā raksturot savu pieredzi – arī tad, ja tā ir negatīva. Tāpat LMĒP informēja Sūdzētāju, ka medijam ir tiesības būt kritiskam par tā izvēlēto tēmu. Ja medijam tā veiktās izpētes rezultātā ir izveidojusies kritiska nostāja par konkrēto jautājumu, nevar prasīt, lai šī kritiskā pozīcija materiālos neparādītos. Būtiski, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā ir skaidrots, ka žurnālista vārda brīvība ir jo īpaši aizsargājama tad, ja sabiedrībā zināmās personas godu un cieņu aizskarošos izteikumus izteikusi cita persona intervijas laikā, ņemot vērā, ka ziņošana, kas balstīta uz intervijām, ir viens no galvenajiem līdzekļiem, kā prese īsteno tās nozīmīgo „sabiedrības sarguņa” funkciju. Žurnālista sodīšana par citas personas izteikumiem intervijā nopietni apdraudētu preses ieguldījumu diskusijās par sabiedrību interesējošiem jautājumiem, un tāpēc nebūtu pieļaujama, ja vien nepastāv nopietni iemesli sodīšanai.

[8] Šie apsvērumi, Ētikas padomes ieskatā, ir attiecināmi arī uz Sūdzību.

[9] Tai pat laikā, vērtējot tēmas attīstību medijos, jāpiebilst, ka, lai arī Sižetā nav saskatāms biedrības Ētikas kodeksa pārkāpuma, skatot un attīstot cita medija iesāktas sensitīvas, sabiedrībai nozīmīgas tēmas, no medijiem būtu gaidāmi arī centieni tuvoties patiesībai, ieviest stāstījumā lielāku precizitāti par iespējamajiem fona notikumiem un iedziļināties jau izskanējušajās problēmās. Šajā Sižetā, piemēram, būtu iespējams censties pārbaudīt, cik lielā mērā patiesībai atbilst informācija par "it kā notikušo pedofilijas gadījumu", un izskanējušie viedokļi "jebkuras problēmas jehovieši risina savas organizācijas iekšienē, neiesaistot tiesībsargājošās instances – arī tad, ja kāds no nodarījumiem ir smags.", "Jehovas liecinieku organizācijā viņi rīko tieslietu komitejas, lai izskatītu konkrētus jautājumus, piemēram, šo pedofilijas gadījumu."

Ievērojot secināto, Biedrības Ētikas padome balso.

Par to, ka Sižetā NAV pārkāpts Biedrības Ētikas kodekss, balso visi klātesošie Ētikas padomes locekļi.

Ētikas padomē nolemts:

1. Raidījumā nav konstatējams Ētikas kodeksa pārkāpums.
2. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.
3. Lēmumu paziņot Sūdzētājam un LTV.